

**Міжнародний пакт
про громадянські і політичні права**

Distr.: General
26 June 2020
ukr
Original: English

Комітет з прав людини**Міркування, прийняті Комітетом відповідно до пункту 4
статті 5 Факультативного протоколу щодо повідомлення
№ 2368/2014* ****

<i>Повідомлення надано:</i>	Віктором Тараном (надано адвокатом Олегом Головчаком)
<i>Ймовірна жертва:</i>	автор повідомлення
<i>Держава-учасник:</i>	Україна
<i>Дата повідомлення:</i>	28 липня 2011 року (первоначальное перше повідомлення)
<i>Довідкова документація:</i>	рішення, прийняте відповідно до правила 92 правил процедури Комітету, надане державі- учаснику 27 березня 2014 року (у вигляді документа не видавалось)
<i>Дата прийняття Міркування:</i>	12 березня 2020 року
<i>Тема повідомлення:</i>	незаконне затримання, катування автора і неналежне поводження з ним
<i>Процедурні питання:</i>	відсутні
<i>Питання по-суті:</i>	Катування; довільне затримання; Довільне затримання / тримання під вартою; умови тримання під вартою; справедливий судовий розгляд; справедливий судовий розгляд / апеляція; справедливий судовий розгляд / правова допомога.
<i>Статті Пакта:</i>	пункт 3 статті 2, статті 7 і 9, підпункти b) та g) пункту 3 та пункт 5 статті 14, статті 15, 16 і 26
<i>Статті Факультативного протокола:</i>	відсутні

1. Автором повідомлення є громадянин України Віктор Пилипович Таран 1970 року народження. Він стверджує, що держава-учасник порушила його права,

* Прийняті Комітетом на його 128-ій сесії (2–27 березня 2020 року).

** У розгляді цього повідомлення брали участь наступні члени Комітету: Яд Бен Ашур, Аріф Балкан, Ахмед Амін Фатхалла, Крістоф Хейнс, Данкан Лаки Мухумуза, Ернан Кесада Кабрера, Василька Санцін, Жозе Мануел Сантуш Паїш, Юваль Шані, Елен Тігруджа, Андреас Циммерман і Гентіан Зюбер.

закріплені в пункті 3 статті 2, статті 7, статті 9, пункті 3 b) і g) і пункті 5 статті 14, статті 15, статті 16 та статті 26 Пакту. Факультативний протокол набув чинності для держави-учасниці 25 жовтня 1991 року. Автор представлений адвокатом.

Факти у викладі автора

2.1 О 7 годині ранку 1 березня 2002 року кілька співробітників міліції провели обшук в квартирі автора в місті Одеса, де він проживав зі своєю дружиною. Внаслідок співробітники міліції взяли автора під варту і доставили його в Іллічівський районний відділ внутрішніх справ (РВВС) міста Одеси для допиту¹. Коли його забирали з дому, автор був абсолютно здоровою людиною і не мав медичних скарг.

2.2 Автор стверджує, що з 1 по 3 березня 2002 року² він перебував під вартою в Іллічівському РВВС. Під час утримання під вартою він піддавався катуванню і жорстокому поводженню з боку співробітників міліції. Зокрема, його неодноразово били гумовим кийком і дерев'яною бейсбольною битою, душили за допомогою поліетиленового пакета, катували електричним струмом, палили руку в області передпліччя. Крім того, його підвішували на металевій перекладині. Через це він кілька разів непритомнів. Слідчий вказав в протоколі, що автор був затриманий 4 березня 2002 року. Однак автор був затриманий 1 березня і залишався під вартою до 3 березня 2002 року, і його змусили підписати зізнання³. Відразу ж після зустрічі зі своїм адвокатом 4 березня 2002 року він відмовився від своїх показань на тій підставі, що вони були дані під тиском.

2.3 З моменту затримання автор просив забезпечити присутність його адвоката, але після кожної такого прохання його били. В результаті медичного огляду 4 березня 2002 року було встановлено, що він отримав ряд серйозних тілесних ушкоджень, і це було підтверджено актом судово-медичного обстеження⁴. Його госпіталізували 20 березня 2002 року з діагнозом «внутрішня кровотеча в результаті сильного побиття»; це також було підтверджено виданою йому медичною довідкою⁵. Під час госпіталізації автор скаржився на катування і жорстоке поводження заступнику начальника слідчого відділу УМВС України в Одеській області, але так і не отримав відповіді на скаргу. 12 квітня 2002 року автор знову подав скаргу в УМВС України в Одеській області⁶, в якій розповів про катування, яким піддавали його співробітники міліції, проте його скарга була проігнорована.

2.4 Адвокат автора 15 квітня 2002 року подав до Міністерства внутрішніх справ ще одну скаргу на застосування тортур, яка також була залишена без уваги. Під час утримання автора повідомлення під вартою до суду співробітники міліції відмовляли йому в належній медичній допомозі і можливості зустрітися з адвокатом, а також залишали без уваги його неодноразові скарги на тортури і жорстоке поводження. Співробітники міліції заявляли, що якщо автор зізнається в скоєнні вбивства, то і поводитися з ним будуть краще. Адвокат автора також направив скаргу в прокуратуру Одеської області 19 липня 2002 року, яка була перенаправлена в прокуратуру міста Одеси. 17 вересня 2002 року прокуратура міста Одеси відмовила автору в задоволенні його скарги.

2.5 Автор стверджує, що 29 жовтня 2002 року досудове слідство було завершено, і він звернувся з проханням про надання йому необмеженого доступу до матеріалів

¹ Автор стверджує, що не був відразу ж проінформований про інкриміновані йому звинувачення. Згодом йому і іншим обвинуваченим були пред'явлені звинувачення в 30 злочинах, включаючи крадіжку, розбій, замах на вбивство і вбивство, а також злочини, пов'язані з наркотиками, які ймовірно були здійснені групою в 1995 році, а потім в період з 1999 по 2002 рік.

² В інших частинах повідомлення автор вказує 4 березня 2002 року, а не 3 березня 2002 року.

³ Автор стверджує, що факт його незаконного затримання підтверджується протоколами, які включають копії свідчень, узятих у нього слідчим у кримінальних справах паном Т.А.Р. 1, 2 і 3 березня 2002 року, і медичною довідкою від 4 березня 2002 року.

⁴ Автор надає копію цього акта.

⁵ Копія надана автором.

⁶ Автор надав копію цієї скарги.

його кримінальної справи, але йому було надано лише дві години на тиждень для підготовки свого захисту. Кілька скарг, поданих автором і його адвокатом паном Б.А.Б.⁷, не були прийняті до уваги і долучені до матеріалів справи. Вивчивши ці матеріали, автор знову заявив, що частина його показань була дана під тортурами і що його визнання не слід брати до уваги.

2.6 Стаття 156 Кримінально-процесуального кодексу України обмежує термін тримання під вартою до суду двома місяцями. Цей термін може бути продовжений рішенням судді ще на чотири місяці. Додаткове продовження до дев'яти місяців можливе за рішенням судді апеляційної інстанції, а рішення про продовження понад цей термін приймає суддя Верховного суду. Автор далі стверджує, що в період з 4 липня 2002 року до 1 вересня 2003 року його утримували під вартою до суду незаконно. Відповідно до Кримінально-процесуального кодексу України тримання під вартою до суду строком на 18 місяців має бути санкціоновано суддею Верховного суду, чого, як стверджує автор повідомлення, в його випадку не відбулося.

2.7 Автор також стверджує, що його повідомлення про катування та жорстоке поводження, а також про порушення його процесуальних прав, передбачених Кримінально-процесуальним кодексом, не були розглянуті в ході судового розгляду. Крім того, суд проігнорував той факт, що він незаконно утримувався під вартою в період з 1 по 4 березня 2002 року.

2.8 10 жовтня 2005 року автор був засуджений до довічного позбавлення волі за співучасть у скоєнні 30 злочинів: від крадіжки до вбивства⁸. З тих пір автор і його адвокати подали численні скарги, в тому числі до Верховного суду, Верховної Ради (парламент) і Генеральної прокуратури. Верховний суд 4 вересня 2007 року залишив без задоволення касаційну скаргу автора. Ще дві скарги до Верховного суду були відхилені 13 і 28 вересня 2010 року⁹. Відповідно, автор вважає, що він вичерпав усі доступні внутрішні засоби правового захисту.

Скарга

3.1 Автор стверджує, що піддавався катуванням і жорсткому поводженню в порушення його прав за статтею 7 Пакту, а його скарги з цього приводу не були належним чином розслідувані, що порушило його права, передбачені пунктом 3 статті 2 Пакту. Оскільки його катували з метою отримання зізнань, в наявності також порушення його прав за пунктом 3 g) статті 14 Пакту.

3.2 Автор стверджує, що, хоча він був затриманий 1 березня 2002 року, офіційно його затримання було оформлено лише 4 березня 2002 року. В порушення його процесуальних прав він незаконно утримувався під вартою до суду без відповідного судового рішення. Під час затримання він не був поінформований про висунуті проти нього звинувачення і не був в терміновому порядку доставлений до судді в порушення його прав, закріплених у статті 9 Пакту.

3.3 Автор стверджує, що у нього не було достатнього часу і ресурсів для підготовки свого захисту, всупереч положенням пункту 3 b) статті 14 Пакту.

3.4 Автор також стверджує, що Верховний суд розглянув його касаційну скаргу за його відсутності, не дивлячись на його прохання бути присутніми на засіданні, яка відповідала положенням статті 391 Кримінально-процесуального кодексу. Крім того, він не був представлений на цьому слуханні адвокатом, і суд обґрунтував своє рішення касаційною запискою, яку автор просив не брати до уваги. Автор стверджує, що це порушило його права, передбачені в пункті 5 статті 14 Пакту.

3.5 Автор також стверджує, що заміна смертного вироку на довічне ув'язнення є порушенням його прав, передбачених статтею 15 Пакту. Смертна кара була

⁷ Іншої інформації не надано.

⁸ Автору та іншим обвинуваченим були пред'явлені звинувачення в скоєнні кількох злочинів. Подобиці див. У виносці 1.

⁹ Автор стверджує, що ці скарги були подані до Верховного суду в рамках так званого «виняткового» провадження.

скасована Конституційним судом 29 грудня 1999 року. Закон від 22 лютого 2000 року, яким було введено довічне ув'язнення, не передбачає обов'язкової заміни страти довічним ув'язненням.

3.6 Автор також заявляє про порушення статей 16 і 26 Пакту, але не представляє додаткових пояснень з цього приводу.

Зауваження держави-учасниці щодо прийнятності та суті повідомлення

4.1 У вербальній ноті від 22 грудня 2014 року держава-учасник представила свої зауваження щодо прийнятності та суті повідомлення. Держава-учасник зазначає, що автор стверджує, що в період з 1 по 4 березня 2002 року він зазнавав катувань з метою примусити його до визнання, що заподіяло йому величезні моральні і фізичні страждання. Держава-учасник вказує, що 4 березня 2002 року він був затриманий міліцією за підозрою в скоєнні злочину, передбаченого частиною 4 статті 187 Кримінального кодексу (розбій). У той же день його допитав один з старших слідчих О.Л., але автор відмовився від дачі показань¹⁰.

4.2 6 березня 2002 року автору було офіційно пред'явлено звинувачення в скоєнні розбою. Жовтневий районний суд міста Одеси виніс рішення про його взяття під варту. У зв'язку з цим 12 квітня 2002 року автор подав в прокуратуру скаргу на побиття, яким він піддався. Прокуратура відмовила в порушенні кримінальної справи на цій підставі. Проте прокуратура порушила кримінальну справу за фактом перевищення працівниками міліції своїх службових повноважень «щодо інших осіб», за яким автор проходив в якості свідка¹¹.

4.3 Автор був поміщений в слідчий ізолятор (СІЗО) 18 березня 2002 року. До матеріалів його справи долучена виписка історії хвороби від 4 березня 2002 року, видана місцевою лікарнею. Відповідно до цієї виписки, у автора виявлені множинні гематоми на сідницях і стегнах. Ще одна медична довідка, видана 5 березня, підтверджувала наявність у автора синця під лівим оком із зазначенням на відсутність необхідності в будь-якому лікуванні. У той же день автор пройшов ультразвукове обстеження, за результатами якого був зроблений висновок про те, що стан його здоров'я є «задовільним».

4.4 Коли автора помістили в СІЗО, «з обох сторін в поперековій ділянці були виявлені крововиливи п'ятиденної давності, а також шрам від опіку розміром 4 см²». З 20 по 21 березня 2002 року автор проходив стаціонарне лікування в одній з лікарень міста Одеси у зв'язку з «підозрою на пошкодження органів черевної порожнини» і «забоєм печінки і поперекової ділянки». Його виписали з лікарні з «рекомендацією подальшого спостереження з боку медичного персоналу СІЗО».

4.5 Апеляційний суд Одеської області 31 березня 2004 року звернувся до прокуратури з проханням про проведення розслідування за скаргами автора на «незаконні методи ведення слідства». Кримінальну справу, порушену стосовно співробітників міліції, було припинено 12 квітня 2005 року. 9 червня 2005 року апеляційний суд знову звернувся з проханням про проведення розслідування у зв'язку зі скаргами автора¹².

4.6 Автор також скаржився на те, що він був незаконно затриманий і що він не міг оскаржити своє затримання в порушення своїх прав за статтею 9 Пакту. Держава-учасниця стверджує, що автор був затриманий 4 березня 2002 року і що 6 березня 2002 року в суді було прийнято рішення про застосування щодо нього запобіжного заходу. Термін його попереднього ув'язнення був продовжений 26 квітня 2002 року ще на чотири місяці до 4 липня 2002 року. Суд взяв до уваги той факт, що автор звинувачується в скоєнні «умисних, тяжких і особливо тяжких злочинів у складі організованої злочинної групи», що є достатні підстави вважати, що в разі звільнення

¹⁰ В даному випадку, а також у зв'язку з додатковими зауваженнями, зробленими в поданні, держава-учасник посилається на якісь «додатки» в якості доказів, але не представляє ніяких додаткових документів, за винятком самого подання об'ємом 12 сторінок.

¹¹ Ніякої додаткової інформації надано не було.

¹² Ніякої додаткової інформації надано не було.

він «продовжить злочинну діяльність», «сховається від слідства» і буде перешкоджати «встановленню істини». Крім того, автору були пред'явлені звинувачення в скоєнні злочинів, можливе покарання за які становить більше п'яти років позбавлення волі. Термін тримання автора під вартою продовжувався ще два рази: 19 червня 2002 року до 4 вересня 2002 року, і 23 серпня 2002 року ще на дев'ять місяців.

4.7 10 жовтня 2005 року автор був визнаний винним і засуджений до довічного позбавлення волі з конфіскацією всього його майна.

4.8 Держава-учасниця приймає до відома твердження автора про те, що його право на юридичну допомогу було порушено і він не міг оскаржити винесений йому вирок у суді вищої інстанції. Держава зазначає, що 12 квітня 2002 старший слідчий пан Б. поінформував автора про його право на захисника, і автор відповів, що його інтереси буде представляти адвокат пан Т.С., який був призначений пізніше. У відповідь на звернення, спрямоване в Одеську колегію адвокатів, 28 січня 2004 року пану К. було дозволено представляти автора. Автор 4 березня 2004 року і 14 квітня 2004 року відмовився від послуг адвокатів пана К. і пана Д відповідно. Інший адвокат - пан Б. був призначений 22 квітня. Таким чином, автор користувався допомогою адвокатів протягом усього судового процесу.

4.9 Що стосується скарг автора на порушення його права на апеляцію, то держава-учасниця стверджує, що у автора була можливість подати скаргу до Верховного суду, який 21 грудня 2006 року просив прокуратуру провести додаткове розслідування. 4 вересня 2007 року Верховний суд залишив у силі винесений вирок.

4.10 Держава-учасник далі приймає до відома твердження автора за статтею 15 Пакту, зроблене на підставі протизаконності вироку до довічного позбавлення волі за злочини, вчинені до 4 квітня 2000 року, коли ця міра покарання була введена. Конституційний суд в своєму рішенні від 29 грудня 1999 року визнав смертну кару такою, що не відповідає Конституції. З цієї дати смертна кара як міра покарання є недійсною. Верховна Рада (парламент) 22 лютого 2000 року замінила вироки, що передбачають смертну кару, вироками, які передбачають довічне позбавлення волі. З 29 березня 2000 року органи влади держави-учасниці застосовують нові міри покарання відповідно до статті 93 Кримінального кодексу: від позбавлення волі на термін від 8 до 15 років до довічного позбавлення волі. Довічне позбавлення волі є менш суворим видом покарання, ніж смертна кара. На цій підставі 10 липня 2009 року апеляційний суд постановив, що довічне позбавлення волі не порушує права автора на незастосування більш суворого покарання.

Коментарі автора до зауважень держави-учасниці щодо прийнятності та суті повідомлення

5.1 24 лютого 2015 року автор у своїх коментарях до зауважень держави-учасника знову повторив, що він був затриманий 1 березня 2002 року і до 3 березня 2002 року незаконно утримувався під вартою, піддавався катуванню і був змушений визнати провину за злочини, яких він не чинив. Автор зазначає, що держава-учасник намагається навмисно приховати ці факти. Разом з тим, коли автор зустрівся з адвокатом, він поскаржився на катування з боку співробітників підрозділу з розслідування кримінальних справ С.О.Р. і Т.А.Р. Крім того, 4 березня 2002 року автор чітко заявив слідчому, що його попередні свідчення були отримані під примусом.

5.2 Як підтвердила держава-учасник, автор подав скаргу в прокуратуру міста Одеси, але не отримав «адекватної реакції». Склалася абсурдна ситуація: держава-учасник стверджує, що автор був лише свідком застосування тортур до інших, при цьому сам автор скаржився на те, що був підданий катуванню. Разом з тим держава-учасник не повідомила Комітет про те, що інші особи також піддавалися катуванням, хоча Європейський суд з прав людини підтвердив факт застосування тортур до пана

Григор'єва¹³, заявнику у справі № 51671/07, обвинуваченому у тій же справі, що й автор. Оскільки ці події відбувалися одночасно, то висока ймовірність того, що автор також був підданий катуванню.

5.3 Офіційні звинувачення були пред'явлені автору 6 березня 2002 року, і з цієї дати він повинен був утримуватися в слідчому ізоляторі (СІЗО). Однак він був доставлений туди тільки 18 березня 2002 року, а до цього часу перебував у ізоляторі тимчасового тримання. Це було зроблено навмисно, так як він був жорстоко побитий, а співробітники правоохоронних органів хотіли приховати отримані ним тілесні ушкодження. Автор був доставлений в СІЗО 18 березня 2002 року, але з огляду на його травми адміністрація СІЗО відмовилася його прийняти. Стан здоров'я автора було настільки поганим, що 20 березня 2002 року він втратив свідомість і був доставлений на машині швидкої допомоги в Одеську міську лікарню, де йому поставили діагноз: закрита травма живота, травма правої нирки, забій печінки та забій поперекової області. Ці висновки підтверджуються копією виписного епікризу з історії хвороби № 2314/376¹⁴.

5.4 Хоча держава-учасник повідомила про деякі з тілесних ушкоджень автора, зокрема про сліди опіків, вона навмисно не пояснила, з чийої вини вони з'явилися у автора, враховуючи, що під час затримання він був здоровою людиною, а під час утримання під вартою був близький до смерті. Апеляційний суд Одеської області дійсно розглянув скаргу автора, але так і не прийшов до якогось результату. Таким чином, держава-учасник порушила права автора, передбачені в статті 7 Пакту.

5.5 Держава-учасник також не згадує про те, що автор так і не був доставлений до судді, незважаючи на неодноразове продовження терміну його попереднього ув'язнення. Автор повинен був мати можливість оскаржувати своє утримання під вартою, подавати прохання і клопотання і подавати докази в ході судових засідань з цього питання.

5.6 Автор далі зазначає аргумент держави-учасниці про те, що 12 квітня 2002 року він був проінформований про право на захист. Він зазначає, що держава-учасниця не відреагувала на його заяву про те, що його було затримано 1 березня 2002 року і він піддавався тортурам за відсутності адвоката. Він стверджує, що ніколи не відмовлявся від послуг свого адвоката Б.А.Б. і не просив надати йому нового захисника. Крім того, в період з 25 грудня 2003 по 3 лютого 2004 року органи влади держави-учасниці активно перешкождали його спілкуванню з адвокатом. Це робилося для того, щоб позбавити автора можливості подати скаргу на ведення слідства.

5.7 Що стосується заперечення держави-учасниці, згідно з яким право автора на оскарження було дотримано, то автор зазначає, що він просив нового захисника пана С.П.Е. представляти його інтереси в розгляді його касаційної скарги у Верховному суді. Він також просив дозволити йому бути присутнім на судових засіданнях. 28 квітня 2007 року він отримав рішення судді Коротких, відповідно до якого йому було відмовлено в цьому проханні. Верховний суд 4 серпня 2007 року розглянув скаргу за відсутності автора і залишив в силі винесений йому вирок і призначене покарання.

5.8 Верховний суд не врахував той факт, що засудження автора було засновано на свідченнях інших обвинувачених, які згодом відмовилися від своїх свідчень, заявивши, що давали їх під примусом. Наприклад, підсудний пан Григор'єв заявив, що його катували і примушували свідчити проти автора, однак суд не прийняв до уваги цю інформацію. У той час державі-учасниці слід припинити провадження у справі автора і направити справу на нове розслідування.

5.9 Автор повідомляє, що на Україні смертна кара дійсно була скасована Конституційним судом 29 грудня 1999 року. Закон від 22 лютого 2000 року, яким було введено довічне ув'язнення, не передбачає обов'язкової заміни смертних вироків

¹³ Автор посилається на справу *Григор'єв проти України*, скарга № 51671/07, кінцеве рішення від 15 серпня 2012 року.

¹⁴ Автор посилається на копію, яку він надав із першою скаргою.

цією мірою покарання. Тим часом максимальний термін покарання за злочин становив до 15 років позбавлення волі. Це означає, що найсуворішим покаранням за злочини, вчинені до 29 грудня 1999 року, може бути позбавлення волі строком на 15 років. Навіть з запровадженням нової міри покарання у вигляді довічного ув'язнення максимальний термін покарання за злочини, вчинені до цієї дати, не повинен перевищувати 15 років.

Питання і процедура їх розгляду в Комітеті

Розгляд питання про прийнятність

6.1 Перш ніж розглянути будь-яку скаргу, що міститься в тому чи іншому повідомленні, Комітет повинен відповідно до правила 97 своїх правил процедури прийняти рішення про те, чи є дане повідомлення прийнятним відповідно до Факультативного протоколу.

6.2 Відповідно до підпункту а) пункту 2 статті 5 Факультативного протоколу Комітет переконався в тому, що це ж питання не розглядається відповідно до іншої процедури міжнародного розгляду або врегулювання.

6.3 Комітет бере до відома твердження про те, що автор вичерпав всі наявні в його розпорядженні ефективні внутрішні засоби правового захисту. З огляду на відсутність будь-яких заперечень з цього приводу з боку держави-учасниці, Комітет вважає, що вимоги, викладені в підпункті b) пункту 2 статті 5 Факультативного протоколу, виконані.

6.4 Комітет прийняв до відома досить загальні твердження автора за статтями 16 і 26 Пакту. Зважаючи на відсутність будь-якої додаткової інформації з цього приводу в матеріалах справи Комітет вважає, що автор не зміг в достатній мірі обґрунтувати ці твердження для цілей визнання їх прийнятності. Відповідно, він оголошує цю частину повідомлення непринятною відповідно до статті 2 Факультативного протоколу.

6.5 Комітет розглянув твердження автора про те, що його права за статтею 15 Пакту були також порушені, коли влада держави-учасниці скасувала смертну кару і замість цього засудила його до довічного позбавлення волі. Враховуючи відсутність будь-якої додаткової відповідної інформації по справі і попередню практику Комітету з цього питання¹⁵, Комітет вважає, що автор не обґрунтував для цілей прийнятності ці твердження та, роблячи висновок про це, оголошує цю частину повідомлення непринятною відповідно до статті 2 Факультативного протоколу.

6.6 Комітет вважає, що автор в достатній мірі обґрунтував для цілей прийнятності свої твердження про порушення його прав за статтею 7 при розгляді її окремо, а також спільно з пунктом 3 статті 2, статтею 9 і підпунктами b) і g) пункту 3 та пунктом 5 статті 14 Пакту, оголошує їх прийнятними і переходить до їх розгляду по суті.

Розгляд повідомлення по суті

7.1 Відповідно до вимог пункту 1 статті 5 Факультативного протоколу Комітет розглянув повідомлення з урахуванням всієї інформації, наданої йому сторонами.

7.2 По-перше, Комітет приймає до відома твердження автора про те, що 1 березня 2002 року після доставки в Іллічівський РВВС його побили, в тому числі гумовим кийком і дерев'яною битою, душили пластиковим пакетом і били струмом, а також припікали деякі частини його тіла і підвішували на металевій перекладині. В результаті він отримав численні травми, втратив свідомість і був госпіталізований, що підтверджується медичними довідками, які він надав. Держава-учасник у своїй відповіді,

¹⁵ Див. Міркування Комітету щодо повідомлення *Тофанюк проти України* (CCPR/C/100/D/1346/1346/2005), пункт 11.3.

як вбачається, не заперечує факт наявності у автора певних тілесні ушкоджень, але не пояснює, за яких обставин він отримав ці травми. Комітет також приймає до уваги твердження автора про те, що він був незаконно затриманий і підданий тортурам з метою примусу до дачі свідчень щодо злочинів, яких він не скоював, і що згодом ці визнання були використані в якості доказів проти нього в суді, незважаючи на його численні спростування і скарги на застосування катувань, в тому числі в суді в ході судового розгляду, а також в рамках касаційного провадження. Комітет вважає, що за обставин цієї справи і, зокрема, в світлі того, що держава-учасниця не надала пояснень з приводу поведінки з автором на початкових етапах його утримання під вартою і під час допитів, твердженням автора слід приділити належну увагу.

7.3 З приводу зобов'язання держави-учасниці належним чином розслідувати твердження автора про тортури Комітет посилається на свою правову практику, згідно з якою кримінальне розслідування і подальше залучення до відповідальності представляють необхідні засоби відновлення порушених прав людини, таких як права, що захищаються статтею 7 Пакту¹⁶. Комітет зазначає, що матеріали справи не дозволяють зробити висновок, що розслідування тверджень про катування було проведено негайним і дієвим чином і були викриті будь-які підозрювані, незважаючи на докладні заяви автора з цього приводу, показання свідків і медичні висновки, що підтверджують наявність тілесних ушкоджень. Комітет також зазначає, що суд використав свідчення автора поряд з іншими доказами при винесенні рішення про його винність, незважаючи на те, що в ході судового розгляду автор повідомив про застосування до нього тортур. Відповідно, Комітет дійшов висновку, що представлені йому факти свідчать про порушення прав автора за статтею 7, що розглядається окремо і в сукупності з пунктом 3 статті 2 і підпунктом g) пункту 3 статті 14 Пакту.

7.4 Далі Комітет розглядає твердження автора про те, що в період з 1 по 4 березня 2002 року він утримувався під вартою незаконно і що співробітники міліції катували його і під примусом отримали від нього свідчення. Комітет також приймає до відома твердження автора про те, що при його незаконним затриманні йому не повідомили про причини затримання і він не був негайно доставлений до судді. Комітет зазначає, що держава-учасник не дає ніяких роз'яснень щодо подій, які мали місце в цей період, стверджуючи лише, що автор був заарештований 4 березня 2002 року і звинувачений в скоєнні розбою відповідно до Кримінального кодексу.

7.5 Комітет нагадує про своє зауваження загального порядку № 35 (2014) про свободу і особисту недоторканність, в якому йдеться про заборону на довільне і незаконне позбавлення волі, тобто позбавлення волі, яке не передбачено цими підставами і не відповідає процедурі, яка прописана у законі. Ці дві заборони частково накладаються один на одного в тому сенсі, що арешти і утримання під вартою можуть мати місце в порушенні права, що застосовується, але при цьому не бути довільними, або можуть допускатися законом, але при цьому бути довільними, або можуть бути одночасно і довільними, і незаконними. Довільними також є арешт або тримання під вартою, які не мають під собою законних підстав¹⁷. Статтею 9 також передбачено дотримання внутрішньодержавних норм, що визначають, коли потрібне отримання санкції на

¹⁶ См. зауваження загального порядку Комітету № 20 (1992) про заборону тортур або жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поведінки чи покарання, пункт 14, і його зауваження загального порядку № 31 (2004) про характер загального юридичного зобов'язання, що накладається на держави - учасниці Пакту, пункт 18.

¹⁷ Див. зауваження загального порядку № 35 (2014 року) Комітету про свободу і особисту недоторканність, пункт 11.

продовження утримання під вартою від судді або іншої посадової особи¹⁸, де можуть триматися окремі особи¹⁹, коли затриманого необхідно доставити в суд²⁰ і які встановлені законом граничні строки тримання під вартою²¹. Особам, позбавленим волі, повинна надаватися допомога в отриманні доступу до ефективних засобів правового захисту для відновлення порушених прав, в тому числі при первісному рішенні і періодичному судовому перегляді питання про законність їхнього утримання під вартою, а також для запобігання умов утримання під вартою, несумісних з Пактом²².

7.6 У даному випадку автор стверджує, що його первісне затримання було як довільним, так і незаконним, оскільки в момент затримання йому не повідомили ні про його причини, ні про пред'явлені йому звинувачення, і він не був в терміновому порядку доставлений до судді. З урахуванням обставин справи і за відсутності будь-якої додаткової інформації або пояснень з боку держави-учасниці Комітет дійшов висновку про те, що права автора за статтею 9 Пакту були порушені.

7.7 Комітет далі приймає до відома твердження автора про те, що він не зміг підготуватися до свого захисту, оскільки просив необмежений час для зустрічі зі своїм адвокатом, але їм було дозволено зустрічатися тільки дві години на тиждень (див. пункт 2.5 вище), а в період з 25 грудня 2003 року до 3 лютого 2004 року йому взагалі не дозволяли спілкуватися з адвокатом (див. пункт 5.6 вище). Держава-учасниця в своїх зауваженнях не коментує конкретно аспект, що стосується наявності у автора достатнього часу та можливостей для підготовки свого захисту. Комітет нагадує про свою практику, згідно з якою надання достатнього часу є важливим елементом гарантії справедливого судового розгляду і застосування принципу рівності змагальних можливостей²³. Комітет бере до відома не спростоване державою твердження автора про те, що йому було надано лише дві години на тиждень для підготовки до судового розгляду, в рамках якого його звинувачували в скоєнні кількох злочинів і в кінцевому підсумку він був засуджений до довічного тюремного ув'язнення. З урахуванням описаних автором обставин і за відсутності будь-яких пояснень з боку держави-учасниці Комітет дійшов висновку, що держава-учасник порушила права автора, передбачені підпунктом b) пункту 3 статті 14 Пакту.

7.8 Нарешті, Комітет приймає до відома твердження автора про те, що, незважаючи на його конкретні прохання, він не був присутній при розгляді його касаційної скарги Верховним судом і не був представлений адвокатом. Держава-учасниця не надала жодних роз'яснень щодо цієї частини повідомлення автора. Комітет зазначає, що, незважаючи на той факт, що відповідно до Кримінально-процесуального кодексу питання про участь обвинуваченого в касаційному провадженні вирішується самим судом, держава-учасниця не пояснила причини, за якими автору і його адвокатам не було дозволено взяти участь в розгляді в Верховному суді. Тому з урахуванням цих обставин і за відсутності будь-якої додаткової інформації в матеріалах справи Комітет дійшов висновку про порушення пункту 5 статті 14 Пакту.

8. Комітет, діючи відповідно до пункту 4 статті 5 Факультативного протоколу, вважає, що надані йому факти свідчать про порушення прав автора за статтею 7, що розглядається окремо і в сукупності з пунктом 3 статті 2, статтею 9 і підпунктами b) і g) пункту 3 та пунктом 5 статті 14 Пакту.

¹⁸ *Гридин проти Російської Федерації* (CCPR/C/69/D/770/1997), пункт 8.1.

¹⁹ *Умаров проти Узбекистана* (CCPR/C/100/D/1449/2006), пункт 8.4.

²⁰ *Гомес Касифранка проти Перу* (CCPR/C/78/D/981/2001), пункт 7.2.

²¹ *Ізраїл проти Казахстану* (CCPR/C/103/D/2024/2011), пункт 7.2 пункт 9.2.

²² *Фялковська проти Польщі* (CCPR/C/84/D/1061/2002), пункти 8.3-8.4; *А. проти Нової Зеландії* (CCPR/C/66/D/754/1997), пункт 7.3; і зауваження загального порядку №31, пункт 15.

²³ Див. зауваження загального порядку Комітету №32 (2007) про право на рівність перед судами та

трибуналами і на справедливий судовий розгляд, пункт 32.

9. Відповідно до пункту 3 а) статті 2 Пакту держава-учасниця зобов'язана надати автору ефективний засіб правового захисту. Зокрема, вона повинна надати повне відшкодування особам, чиї права, гарантовані Пактом, були порушені. Таким чином, держава-учасниця зобов'язана, серед іншого, вжити необхідних заходів, з тим щоб: а) скасувати вирок, винесений автору і в разі необхідності провести новий судовий розгляд відповідно до принципів справедливого судового розгляду і іншими процесуальними гарантіями; б) провести ретельне, оперативне і неупереджене розслідування тверджень автора про тортури; і с) забезпечити належну компенсацію та інші заходи сатисфакції автору у зв'язку з допущеними порушеннями. Держава-учасниця також зобов'язана вжити всіх необхідних заходів для недопущення подібних порушень у майбутньому.

10. З урахуванням того, що, приєднавшись до Факультативного протоколу, держава-учасниця визнала компетенцію Комітету визначати наявність або відсутність порушення Пакту і що згідно зі статтею 2 Пакту держава-учасниця зобов'язалася забезпечувати всім особам, які знаходяться в межах її території або під її юрисдикцією, права, визнані Пактом, і надавати їм ефективний засіб правового захисту в разі встановлення факту порушення, Комітет хотів би отримати від держави-учасниці протягом 180 днів інформацію про вжиті нею заходи щодо виконання Міркувань Комітету. Державі-учасниці пропонується також оприлюднити дійсні Міркування та забезпечити їх широке поширення на офіційних мовах держави-учасниці.
